

זינוק בביקוש זינוק בהיצע - ריפוי בעיסוק בבריאות הנפש במאחדת, מחוז ירושלים

יעל אפל - מרפאה בעיסוק, M.A., רכזת ריפוי בעיסוק בבריאות הנפש, מחוז ירושלים, קופת חולים מאוחדת.
אביטל אלבוים - M.Sc. OT, MBA, מחוז ירושלים קופ"ח מאוחדת.
טל לבנה - פסיכולוגית קלינית מדריכה, מנהלת מערך בריאות הנפש במחוז ירושלים, קופת חולים מאוחדת.
דר' שרון לוי - פסיכיאטרית, סגנית מנהלת מערך בריאות הנפש, במחוז ירושלים, קופת חולים "מאוחדת".
דר' מנחם ביתן - מנהל רפואי, מחוז ירושלים, קופת חולים "מאוחדת".

רקע:

מתאריך ה-7.10.23 נרשמה עלייה חדה בביקוש לשירותי בריאות הנפש (ברה"ן) על רקע חרדה, דכאון וטראומה. בתוך כך עלה צורך בטיפול בתחום ריפוי בעיסוק (רב"ע) בברה"ן, כתחום שעוסק בתפקוד המיטבי של האדם בסביבתו. עד פרץ המלחמה, מבוסחים שתפקודם היומיומי נפגע כתוצאה מקושי נפשי קיבלו מענה חלקי.

מטרות:

מטרת העל: הרחבת שירותי רב"ע במערך ברה"ן במחוז, ומתן מענה למבוסחים.

יעדים:

1. הרחבת השירות דרך קליטת תחום רב"ע ברה"ן לכלל מרפאות ברה"ן במחוז.
2. הרחבת השירות דרך קליטת תחום רב"ע ברה"ן למכונים ומרפאות מקצועיות: מרפאת התמכרויות, מרפאת שינה, מרפאת בריאות האישה ומרפאה תעסוקתית.

שיטות מחקר:

ההתערבות ברב"ע מתמקדת בטיפול עצמי, פעילויות יומיום אינסטרומנטליות, לימודים, עבודה, משחק, פנאי והשתתפות חברתית. יש התייחסות למצב נפשי, תפקודי וקוגניטיבי תוך אינטגרציה לתפקודי האדם, עיסוקו וההקשרים הסביבתיים.

הפרוטוקול הטיפולי במבוגרים כולל אבחון והערכה של המצב הנפשי והתפקודי, אבחון פורמלי ו/או שאלוני דיווח עצמי בתחומים הקוגניטיביים והרגשיים. נקבעות מטרות אישיות בשיתוף המטופל.. בתהליך ההתערבות נעשה שימוש באסטרטגיות, שיפור תפקודים חברתיים ותעסוקתיים, שיפור מיומנויות קוגניטיביות וניהוליות, תרגול טכניקות לויסות ועוד.

הפרוטוקול הטיפולי בילדים, כולל תהליך הערכה מקיף עם ההורים, הילד והמסגרת החינוכית. בהמשך, נבנית תוכנית טיפולית מותאמת, הכוללת מפגשים ישירים עם הילד ו/או הדרכת הורים.

ממצאים:

מפרוץ המלחמה, גויסו שמונה מרפאות בעיסוק למערך ברה"ן.

ברבעון האחרון של 2023
דווח על 268 מגעים,

ברבעון האחרון של 2024
דווח על 1267 מגעים.

מגמת העלייה נמשכה גם
ברבעון הראשון של 2025,
בו דווח על 1578 מגעים.

מעבר לכך, כניסת התחום למכונים ומרפאות מקצועיות כמו מרפאת שינה והמרפאה בתעסוקתית מהווה חידוש וייחודיות, מעלה את המקצועיות ואיכות השירות שניתן למבוסחים. מטופלים מקבלים טיפול מותאם וממוקד לצרכיהם, המבוסס על צרכים אישיים ומטרות תפקודיות.

מסקנות והמלצות:

הרחבת המענים התפקודיים ונגישות השירות מאפשרת למבוסחים לקבל מענה מותאם לצרכיהם. שילוב הריפוי בעיסוק בעולמות קליניקה חדשים מהווה חידוש חשוב בתחום ברה"ן וברב"ע. בניית פרוטוקול הטיפול דורשת למידה ודינאמיות בהתאם לצרכים הקליניים. קביעת מדדי איכות נחוצה על מנת להוכיח יעילות ולשיפור המענה הטיפולי בתחום זה.

